

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Joanna Karbarz-Wilińska</i>)	15
Polacy i Ukraińcy. Trzy dekady trudnego współistnienia (1918–1948) (<i>Bartosz Januszewski</i>)	39
Wojna polsko-ukraińska w Galicji Wschodniej (1918–1919)	39
Sojusz Piłsudski–Petlura i traktat ryski (1920–1921)	47
Ukraińska ludność autochtoniczna w II RP	52
II Rzeczpospolita wobec mniejszości ukraińskiej	55
Ukraińcy wobec państwa polskiego	62
Integralny nacjonalizm ukraiński	71
Dywersja OUN w 1939 roku	77
Relacje polsko-ukraińskie w pierwszym okresie okupacji sowieckiej i niemieckiej (1939–1941)	82
Pod rękę z Hitlerem: stracone nadzieje na wskrzeszenie <i>Samostijnej</i> (1941–1942)	88
Ludobójstwo wołyńsko-małopolskie (1943–1945)	94
Konflikt polsko-ukraiński w Polsce pojałtańskiej (1945–1948)	106
<i>Genocidium atrox</i> . Trzecie ludobójstwo	107
Podsumowanie (<i>Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski</i>)	111
DOKUMENTY	115
Powiat Sarny	117
Nr 1. Relacja s. Karoliny Emilii Rutkowskiej dotycząca stosunków polsko-ukraińskich w powiecie Sarny oraz zbrodni dokonanych w styczniu, lutym i sierpniu 1943 r. we wsiach Siedliszcze Małe i Kamienne, gm. Klesów, złożona prawdopodobnie w 1986 r., b.m.	117
Nr 2. Relacja Władysława Szumskiego dotycząca zbrodni dokonanych w lutym 1943 r. w kolonii Parośla I, gm. Antonówka, oraz od przełomu marca i kwietnia do maja tego roku w futorze Brzezina, gm. Rafałówka, i na terenie gm. Kołki (pow. Łuck), złożona w 1985 r. w Kościelnikach Górnych	120

Nr 3. Relacja Stanisława Tubicza dotycząca zbrodni dokonanych w lutym 1943 r. w kolonii Parośla I, gm. Antonówka, oraz w lipcu tego roku we wsiach położonych w obrębie gmin Antonówka i Włodzimierzec, złożona w 1985 r. w Legnicy	123
Nr 4. Relacja Eugeniusza Pindycha dotycząca zbrodni dokonanych w kwietniu 1943 r. w kolonii Antonówka, gm. Antonówka, złożona w 1985 r. w Lublinie	127
Nr 5. Relacja Bogdana Dytkowskiego dotycząca zbrodni dokonanych w maju 1943 r. we wsiach Aleksandrówka, Rudnia Lwa i Staryki, gm. Kisorycze, oraz w grudniu tego roku we wsiach Budki Borowskie, Dołhań i Okopy, gm. Kisorycze, złożona prawdopodobnie w 1985 r., b.m.	129
Nr 6. Relacja Janiny Żarczyńskiej dotycząca zbrodni dokonanych w maju 1943 r. we wsi Staryki, gm. Kisorycze, oraz jej dalszych losów w mieście Rokitno, gm. miejska Rokitno, złożona w 2018 r. w Działdowie ...	132
Nr 7. Relacja Hipolita Ciaka dotycząca zbrodni dokonanych w czerwcu 1943 r. w koloniach Stachówka, gm. Włodzimierzec, a także Janówka i Kopaczówka, gm. Antonówka, oraz w sierpniu tego roku w kolonii Poroda, gm. Włodzimierzec, złożona w 1985 r. w Sepólnie Krajeńskim ...	135
Nr 8. Relacja Jana Wierzbickiego dotycząca zbrodni dokonanych w maju, lipcu i listopadzie 1943 r. w koloniach Perespa i Dołhe, gm. Antonówka, Radziej, Janówka i Konstantynówka, gm. Niemowicze, we wsi Dąbrowica, gm. Dąbrowica, a także we wsiach Huta Stepańska i Kryczyłsk, gm. Stepań, oraz w kolonii Ugły, gm. Stepań (pow. Kostopol), złożona w 1985 r. w Olsztynie	137
Powiat Kostopol	140
Nr 9. Relacja Władysławy Kamińskiej dotycząca stosunków polsko-ukraińskich do 1939 r. i po wybuchu II wojny światowej, mordów na Żydach i Cyganach w 1941 r. oraz zbrodni na Polakach dokonanych w marcu 1943 r. w kolonii Jaminiec, a także napadu na samoobronę w kolonii Pendency, gm. Derażne, złożona w 2016 r. w Bydgoszczy	140
Nr 10. Relacja Jadwigi Rudnickiej dotycząca kolaboracji ukraińskiej policji z Niemcami w latach 1941–1943, zbrodni dokonanych w lutym 1943 r. w majątku Butejki, gm. Stepań, oporu przed napadem ukraińskim na bazę samoobrony w Hucie Stepańskiej, gm. Stepań, w lipcu tego roku oraz ewakuacji ludności w stronę wsi Wyrka, gm. Stepań, Wydymer i Antonówka, gm. Antonówka, a także Rafałówka, gm. Rafałówka (pow. Sarny), złożona w 2016 r. w Gdańsku	155
Nr 11. Relacja Wandy Pepol dotycząca zbrodni dokonanych w lutym i marcu 1943 r. w miasteczkach Derażne, gm. Derażne, i Stepań, gm. Stepań, oraz we wsiach Huta Stepańska i Butejki, gm. Stepań, a także Niemowicze, gm. Niemowicze (pow. Sarny), złożona prawdopodobnie w 1985 r. w Olsztynie	164

Nr 12. Relacja Janiny Lipińskiej dotycząca zbrodni dokonanych w lutym, kwietniu, czerwcu i lipcu 1943 r. we wsiach Huta Stepańska oraz Butejki, gm. Stepań, złożona w 1985 r. w Bystrzycy Kłodzkiej	166
Nr 13. Relacja Mieczysława Kobyłeckiego dotycząca zbrodni dokonanych w marcu 1943 r. we wsiach Biczal i Czudwy oraz koloniach Borówka i Pendyki, gm. Derażne, w kwietniu w kolonii Radomianka, gm. Derażne, i osiedlu Janowa Dolina, gm. Kostopol, w maju w kolonii Michałówka, gm. Równe (pow. Równe), a także w sierpniu tego roku w kolonii Przebraże, gm. Trościaniec (pow. Łuck), złożona prawdopodobnie w 1985 r. w Świdwinie	173
Nr 14. Relacja Władysława Walasa dotycząca zbrodni dokonanych w listopadzie 1942 r. w lasach w okolicach Janowej Doliny, gm. Kostopol, oraz w marcu 1943 r. w kolonii Jaminiec, miasteczku Derażne, a także koloniach Pendyki i Pieńki Pendyckie, gm. Derażne, złożona prawdopodobnie w 1985 r. w Chełmie	180
Nr 15. Relacja B. Cybulskiej dotycząca zbrodni dokonanych w marcu 1943 r. w kolonii Lipniki, gm. Bereźne, oraz w maju tego roku we wsi Małe Siedliszcze, gm. Kostopol, złożona prawdopodobnie w 1985 r., b.m.	183
Nr 16. Relacja Amelii Tereszkievicz i Bronisława Bagińskiego dotycząca zbrodni dokonanych jesienią 1942 r. oraz w maju, czerwcu, wrześniu i grudniu 1943 r. w kolonii Janówka, a także w marcu 1944 r. we wsi Medwedówka, gm. Ludwipol, złożona w 1985 r. w Zielonej Górze	186
Nr 17. Relacja Stanisława Bronowickiego dotycząca zbrodni dokonanych w maju 1943 r. we wsi Niemilia (Niemila) i kolonii Janówka, gm. Ludwipol, złożona w 1985 r. w Tulcach	191
Nr 18. Relacja Piotra Mosiejczyka dotycząca zbrodni dokonanych w maju 1943 r. w kolonii Ugły, gm. Stepań, złożona w 1985 r. w Prabutach	193
Nr 19. Relacja Antoniego Wieczorka dotycząca zbrodni dokonanych w maju 1943 r. w koloniach Hurby i Majdan Marenieński, gm. Ludwipol, i w kolonii Puzyrewo, gm. Międzyrzec (pow. Równe), oraz w czerwcu tego roku w kolonii Stara Huta, gm. Ludwipol, złożona w 2020 r. w Ostródzie	195
Nr 20. Relacja Franciszki i Romana Piotrowskich dotycząca zbrodni dokonanych jesienią 1942 r. między wsiami Huta Stepańska i Stepań, gm. Stepań, wsiami Antonówka, gm. Antonówka (pow. Sarny) i Rafałówka, gm. Rafałówka (pow. Sarny), oraz w kwietniu 1943 r. w okolicach kolonii Wyrka, gm. Stepań, w czerwcu w kolonii Grabina, gm. Kołki (pow. Łuck), a także w lipcu tego roku w kolonii Wyrka, gm. Stepań, złożona w 1985 r. w Bystrzycy Kłodzkiej	206
Nr 21. Relacja Jadwigi Majewskiej dotycząca napadu ukraińskich nacjonalistów na bazę samoobrony polskiej we wsi Huta Stepańska, gm. Stepań, w lipcu 1943 r. oraz jej rodzinnej tułaczki w stronę miast Sarny (pow. Sarny) i Równe (pow. Równe), złożona w 2012 r. w Starogardzie Gdańskim	211

Nr 22. Relacja Nadziei Miller na temat stosunków między Polakami, Niemcami, Ukraińcami i Żydami w okresie poprzedzającym wybuch wojny, sowieckich prześladowań Polaków oraz eskalacji wrogości Ukraińców wobec Polaków w powiecie Kostopol, złożona w 2014 r. w Kolbudach	217
Powiat Równe	220
Nr 23. Relacja Ireny Budzewskiej dotycząca zbrodni dokonanych we wrześniu 1942 r. w futorze Grabów, gm. Klewań, oraz w marcu 1943 r. w leśniczówce Orzew, gm. Klewań, złożona prawdopodobnie w 1986 r.	220
Nr 24. Relacja Albina Sulikowskiego na temat zbrodni na żydowskich i polskich mieszkańcach gminy Aleksandria, dokonanych jesienią 1942 r., napadów w okolicy kolonii Koźliński Majdan, gm. Aleksandria, w sierpniu 1943 r. oraz ucieczki z Koźlińskiego Majdanu do Równego i nędzy życia uchodźców, złożona w 2019 r. w Lublinie	222
Nr 25. Relacja Adeli Lichockiej dotycząca pacyfikacji kolonii Borszczówka, gm. Hoszcza, dokonanej przez Niemców i policjantów ukraińskich w marcu 1943 r., złożona w 2019 r. w Gdańsku	226
Nr 26. Relacja Danieli Kubiczek dotycząca zbrodni dokonanych latem 1943 r. oraz wiosną i jesienią 1944 r. w gminie Aleksandria, złożona w 2019 r. w Lublinie	232
Nr 27. Relacja Jana Klepuszewskiego dotycząca stanowiska Niemców wobec morderstw na Polakach oraz stosunku Ukraińców do ich polskich sąsiadów na terenie gmin Korzec i Międzyrzec, złożona w 1985 r. w Koszalinie	238
Powiat Zdobunów	240
Nr 28. Relacja ks. Janusza Mękarskiego dotycząca morderstw na Czechach i Polakach popełnionych w latach 1942–1944 we wsiach Hulcza Czeska, Lidawa Czeska oraz Józefówka, gm. Zdobica, złożona w 2021 r. w Szczecinie	240
Nr 29. Relacje spisane przez Wiesława Bednarka dotyczące zbrodni dokonanych wiosną i jesienią 1943 r. we wsiach Mosty, gm. Buderaż, oraz innych miejscowościach powiatów Zdobunów, Krzemieniec i Kowel, a także wiosną 1944 r. w mieście Ostróg n. Horyniem, gm. miejska Ostróg, złożone we wrześniu 1985 r. w Nysie	246
Nr 30. Relacja Stanisława Fronczaka dotycząca zbrodni dokonanych w maju i czerwcu 1943 r. we wsi Tajkury oraz w sierpniu tego roku we wsi Nowosiółki, gm. Zdobica, złożona w 1985 r. w Wałbrzychu	249
Nr 31. Relacja Teresy Boguckiej dotycząca zbrodni dokonanych w grudniu 1943 r. w mieście Ostróg n. Horyniem, gm. miejska Ostróg, złożona w 2021 r. w Szczecinie	251

Powiat Krzemieniec	256
Nr 32. Relacja Leopolda Śmiecha dotycząca zbrodni dokonanych w marcu 1943 r. w miasteczku Szumsk, gm. Szumsk, oraz innych miejscowościach powiatu Krzemieniec, złożona prawdopodobnie w 1985 r. w Warszawie	256
Nr 33. List Edmunda Bosakowskiego do Józefa Turowskiego dotyczący zbrodni dokonanych w kwietniu, maju i sierpniu 1943 r. w miasteczku Białozórka, gm. Białozórka, futorze Dębina, gm. Dederkały, w okolicach wsi Hnilice, gm. Koszlaki (pow. Zbaraż, woj. tarnopolskie), oraz we wsiach Oryszkowce i Jankowce, gm. Białozórka, napisany w 1988 r. w Warszawie	260
Nr 34. Relacja Leokadii Klech dotycząca zbrodni dokonanych w maju 1943 r. we wsi Kąty (Kuty), gm. Szumsk, oraz napadu upowców na ojca i rodzeństwo świadka latem tego roku we wsi Hucisko Horodyskie, gm. Szumsk, złożona w 2019 r. w Zamościu	267
Nr 35. Relacja Aliny Borkackiej dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. we wsi Rybca, gm. Katerburg, a także w sierpniu tego roku między miastami Krzemieniec, gm. miejska Krzemieniec, i Wiśniowiec, gm. Wiśniowiec, oraz w kolonii Mańków, gm. Kisielin (pow. Horochów), złożona w 1986 r. w Krakowie	270
Powiat Dubno	272
Nr 36. Relacja Ludwika Orlik dotycząca realiów pierwszej okupacji sowieckiej (1939–1941), zbrodni dokonanych przez nacjonalistów ukraińskich w listopadzie 1942 r. we wsi Wołkowyje, gm. Testuhów, oraz ucieczki jej polskich mieszkańców do miasta Dubno pod opiekę Niemców, a także mordu na dwóch księżach, do jakiego doszło w ww. wsi w maju 1943 r., złożona w 2015 r. w Gdańsku	272
Nr 37. Relacja Wacława Czarnieckiego dotycząca zbrodni dokonanych w połowie 1942 r. oraz w marcu i czerwcu 1943 r. we wsiach Zahorce Wielkie, gm. Dubno, i Podłuże, gm. Werba, złożona prawdopodobnie w 1985 r., b.m.	277
Nr 38. Oświadczenie Jana Zinkiewicza dotyczące zbrodni dokonanych w marcu i kwietniu 1943 r. we wsi Boremel, gm. Boremel, złożone w 1986 r. w Bydgoszczy	280
Nr 39. Relacja Wacława Mużyły dotycząca zbrodni dokonanych w marcu, kwietniu i maju 1943 r. w kolonii Wygoda, gm. Jarosławicze, złożona w 1985 r. w Nowym Tomyślu	282
Nr 40. Relacja Jadwigi Grabarczyk dotycząca zbrodni dokonanych w czerwcu 1943 r. w kolonii Świszczów, gm. Jarosławicze, złożona prawdopodobnie w 1985 r. w Leluchowie	292

Powiat Łuck	294
Nr 41. Relacja Władysława Góry dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu i sierpniu 1941 r. oraz marcu, maju i lipcu 1943 r. w koloniach Stanisławówka i Palcza, a także we wsiach Chorłupy, gm. Ołyka, i Botyń, gm. Poddębce, w koloniach Pieńki Pendyckie i Pendyki, gm. Derażne (pow. Kostopol), oraz w grudniu tego roku w mieście Łuck, złożona w 1985 r. w Raszynie	294
Nr 42. Relacja Zygmunta Żołędziewskiego dotycząca zbrodni dokonanych w listopadzie 1942 r. w kolonii Obórki, gm. Kołki, oraz w marcu, maju i czerwcu 1943 r. we wsiach Taraż, gm. Kołki, a także Borowa, Zamoście, Zaułek, Nierucze, Halinówka, Koźle i Chołoniewiczze, gm. Silno, złożona w 1985 r. w Pakości	297
Nr 43. Relacja Walentyny Dargiewicz dotycząca zbrodni dokonanych w grudniu 1942 r. oraz wiosną 1943 r. w kolonii Gregorówka, a także we wsiach Iwańczyce i Ulaniki, gm. Kniahininek, złożona w 1987 r. w Puławach przez jej córkę Krystynę Kraszewską	301
Nr 44. Relacja Tadeusza Wolaka dotycząca relacji polsko-ukraińskich w okresie międzywojennym, sytuacji Żydów wołyńskich pod okupacją niemiecką, zbrodni dokonanych w kwietniu 1943 r. w kolonii Taraż, gm. Kołki, oraz ewakuacji wiosną tego roku rodziny świadka do Przebraża, gm. Trościaniec, złożona w 2019 r. w Warszawie	303
Nr 45. Relacja Józefa Ostrowskiego dotycząca stosunków polsko-ukraińskich w powiecie Łuck oraz zbrodni dokonanych w kwietniu i lipcu 1943 r. w koloniach Dobra, gm. Poddębce, i Józefin, gm. Trościaniec, a także napadu na polską samoobronę w kolonii Przebraże, gm. Trościaniec, w sierpniu tego roku, złożona w 1985 r. w Malborku	307
Nr 46. Relacja Henryka Korzeniowskiego dotycząca organizacji samoobrony w kolonii Przebraże, gm. Trościaniec, oraz zbrodni dokonanych w kwietniu 1943 r. we wsi Czetwertnia, gm. Trościaniec, w okolicy kolonii Dobra, gm. Poddębce, a także w sierpniu tego roku w kolonii Tworzymierz, gm. Trościaniec, złożona w 1985 r. w Niemodlinie	313
Nr 47. Relacja Tadeusza Żukowskiego dotycząca zbrodni dokonanych w maju i czerwcu 1943 r. we wsi Koszów, gm. Torczyn, oraz jej okolicach, złożona w 1985 r. w Sulejówku	315
Nr 48. Relacja Mieczysława Siateckiego powstała także na podstawie wspomnień jego ojca dotycząca zbrodni dokonanych w czerwcu 1943 r. w kolonii Jeziorany Szlacheckie, gm. Czaruków, i wsi Górka Połonka, gm. Połonka, oraz ucieczki jego rodziny do miasta Łuck, złożona w 1985 r. w Prabutach	319

Nr 49. Relacja Edmunda Leśniewicza dotycząca ewakuacji w czerwcu 1943 r. polskich mieszkańców wsi Ulaniki, gm. Kniahininek, do placówki samoobrony w kolonii Kopaczówka, gm. Rożyszcze, dozbrajania teje samoobrony przez Niemców i wojsko węgierskie oraz napadu na Polaków w drodze do wsi Ulaniki w lipcu 1943 r., złożona w 2018 r. w Zielonce Pasłęckiej	323
Nr 50. Relacja Kazimierza Hulanickiego dotycząca zbrodni dokonanych w maju i czerwcu 1943 r. oraz w styczniu 1944 r. we wsi Ulaniki, gm. Kniahininek, a także w lipcu 1943 r. w kolonii Ozerce, gm. Kniahininek, i we wsi Berezołupy, gm. Szczurzyn, złożona w 1984 r. w Brzegu	326
Powiat Horochów	329
Nr 51. Relacja Edmunda Żukowskiego dotycząca stosunków polsko-ukraińskich przed 1939 r. oraz po wybuchu II wojny światowej, a także zbrodni dokonanych w marcu i lipcu 1943 r. w kolonii Poluchno, gm. Podberezie, i wsi Kupowalce, gm. Brany, oraz innych miejscowościach powiatu Horochów, złożona w 1984 r., b.m.	329
Nr 52. Relacja Feliksa Neczaja dotycząca zbrodni dokonanych w 1942 i lipcu 1943 r. w miasteczku Kisielin, gm. Kisielin, oraz innych miejscowościach powiatu Horochów, złożona w 1985 r. w Łebie	334
Nr 53. Relacja Stanisława Lachiewicza dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. we wsi Wólka Sadowska, gm. Kisielin, w miasteczku Torczyn, gm. Torczyn (pow. Łuck), oraz w miasteczku Kisielin, gm. Kisielin, złożona w 1985 r. w Hrubieszowie	337
Nr 54. Relacja Leokadii Piłat dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w miasteczku Kisielin, gm. Kisielin, złożona prawdopodobnie w 1985 r., b.m.	341
Nr 55. Relacja Teresy Kwiatkowskiej dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w miasteczku Kisielin, gm. Kisielin, oraz ucieczki jej rodziny z kolonii Dymitrowka, gm. Kisielin, do miasta Łuck, złożona w 2020 r. w Junoszynie	343
Powiat Włodzimierz Wołyński	349
Nr 56. Relacja Jadwigi Krajewskiej dotycząca zbrodni dokonanych w marcu 1943 r. w majątku Lachów, gm. Poryck, oraz w lipcu tego roku w miasteczku Poryck, gm. Poryck	349
Nr 57. Relacja Władysława Filara dotycząca ochrony polskich mieszkańców kolonii Iwanicze Nowe, gm. Poryck, przez ukraińskich sąsiadów w ostatnich dniach ich pobytu we wsi oraz podczas ucieczki przed banderowcami do stacji kolejowej Iwanicze, a także ewakuacji pociągiem do miasta Włodzimierz Wołyński, gm. miejska Włodzimierz Wołyński, w lipcu 1943 r., złożona w 2018 r. w Warszawie	352

Nr 58. Relacja Natalii Oręziak dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w koloniach Gurów, gm. Grzybowica, i Zygmuntówka, gm. Poryck, oraz jej ucieczki do wsi Iwanicze, gm. Poryck, a także dalszej tułaczki, złożona w 2013 r. w Morażu	356
Nr 59. Relacja Alfonsa Krzysztańca dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w kolonii Gucin, gm. Grzybowica, złożona w 1985 r. we Wrocławiu	365
Nr 60. Relacja Krystyny Zarek dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w kolonii Stasin (cz. wsi Kałusów), gm. Grzybowica, złożona w 2019 r. w Gdańsku	368
Nr 61. Relacja Janiny Kalinowskiej dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w osadzie wojskowej oraz kolonii Fundum (Funduma), gm. Chotiaczów, złożona w 2019 r. w Zamościu	371
Nr 62. Relacja Karola Bardygi dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w kolonii Smołowa, gm. Chotiaczów, sporządzona przez Wiktora Kamińskiego, złożona w 1985 r. w Warszawie	373
Nr 63. Relacja Franciszki Barbaś dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w kolonii Józefin, gm. Chotiaczów, złożona w 1987 r. w Puławach	376
Nr 64. Relacja Stanisława Dadasa przedstawiająca losy rodziny Franciszka Augustyniaka i zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w majątku Suchodoły, gm. Chotiaczów, złożona w 1985 r. w Zamościu ..	379
Nr 65. Relacja Stanisława Piwkowskiego dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. we wsi Dominopol, gm. Werba, w kolonii Nowiny, gm. Grzybowica, wsi Bużanka, gm. Chotiaczów, oraz w lutym 1944 r. na Białozowszczyźnie (przedmieście Włodzimierza Wołyńskiego), złożona w 1985 r. w Zamościu	381
Nr 66. Relacja Mieczysława Futymy dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. w kolonii Maria Wola, gm. Mikulicze, złożona w 1985 r. w Puławach	385
Nr 67. Relacja Władysława Malinowskiego dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. we wsi Chorostów oraz w sierpniu tego roku w kolonii Władysławówka, gm. Mikulicze, i kolonii Augustów, gm. Kisielin (pow. Horochów), złożona w 1987 r., b.m.	388
Nr 68. List Bolesława Doleckiego do brata Stefana Doleckiego opisujący zbrodnie popełnione w lipcu 1943 r. we wsi Dominopol i w sierpniu tego roku we wsi Swojczów, gm. Werba, oraz w innych miejscowościach powiatu Włodzimierz Wołyński, nadany w 1944 r. w Urzędowie	393
Nr 69. Relacja Jadwigi Pasikowskiej dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. we wsi Swojczów, gm. Werba, oraz ucieczki jej mieszkańców do miasta Włodzimierz Wołyński, gm. miejska Włodzimierz Wołyński, złożona w 2019 r. w Zamościu	400

Nr 70. Relacja Feliksa Tomicza dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. we wsi Przewały, gm. Olesk, oraz okolicy wsi Przewały, a także ocalenia jego rodziny przez życzliwych Ukraińców, b.d., b.m.	406
Powiat Kowel	409
Nr 71. Relacja Zygmunta Cholewy dotycząca zbrodni dokonanych w kwietniu 1943 r. we wsi Duży Porsk, gm. Wielick, złożona w 1985 r. w Elblągu	409
Nr 72. Relacja Henryka Daszkiewicza dotycząca zbrodni dokonanych w kwietniu 1943 r. w kolonii Radowicze, gm. Turzysk, oraz w sierpniu, wrześniu i grudniu tego roku w sąsiednich miejscowościach powiatu Kowel, złożona w 1985 r. w Wielkim Czystem	411
Nr 73. Relacja Piotra Makrockiego dotycząca zbrodni dokonanych w czerwcu 1943 r. w kolonii Ossa, gm. Turzysk, na drodze z Ossy do kolonii Kowalówka, gm. Turzysk, w lipcu tego roku pod kolonią Marcelówka, gm. Werba (pow. Włodzimierz Wołyński), oraz w lutym 1944 r. w kolonii Helenówka Werbska, gm. Werba (pow. Włodzimierz Wołyński), złożona w 1985 r. w Radomiu	414
Nr 74. Relacja Henryka Katy dotycząca zbrodni dokonanych od lipca do września 1943 r. w kolonii Kowalówka, gm. Turzysk, oraz innych miejscowościach powiatu Kowel, ewakuacji do miasta Kowel, a także zabójstwa Zygmunta Rumla i Krzysztofa Markiewicza we wsi Kustyceze, gm. Turzysk, złożona w 1986 r. w Świdrze	417
Nr 75. Relacja Danuty Kubiak dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu 1943 r. we wsi Wólka Kowelska, gm. Stare Koszary, oraz ewakuacji na drugą stronę Bugu w grudniu tego roku, złożona w 2021 r. w Szczecinie	421
Nr 76. Relacja Stanisława Piątka dotycząca zbrodni dokonanych w czerwcu 1943 r. w kolonii Cegielnia i w sierpniu tego roku we wsi Koźlenicze, gm. Powursk (Powórsk), oraz w sąsiednich miejscowościach powiatu Kowel, złożona w 1985 r. w Wałbrzychu	423
Nr 77. Relacja Tadeusza Gawryjołka dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. w kolonii Osiecznik, gm. Turzysk, złożona w Nysie, b.d.	425
Nr 78. Relacja Feliksa Kosteckiego dotycząca napadu na wieś Swinarzyn (Świnarzyn), gm. Kupiczów, w lipcu 1943 r. oraz masakry polskiej ludności w kolonii Podryże, gm. Wielick, w sierpniu tego roku, złożona w 2018 r. w Juracie	427
Nr 79. Relacja Józefy Cyniak dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. w koloniach Gaj, Sucha Łoza i Mielnica, gm. Wielick, złożona w 1985 r. w Tomaszowie Mazowieckim	430

Nr 80. Relacja Tadeusza Siatki dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. w kolonii Osiecznik, gm. Turzysk, we wrześniu oraz w grudniu tego roku w koloniach Zasmyki i Janówka, gm. Lubitów, a także w okolicach kolonii Zasmyki, gm. Lubitów, złożona w 1985 r. w Czulezycach	433
Nr 81. Relacja Tytusa Płonki dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. w mieście Kowel (pow. Kowel), złożona w 1985 r. w Białej Podlaskiej	436
Nr 82. Relacja Tadeusza Kotarskiego dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu i listopadzie 1943 r. w koloniach Rużyn i Truskoty, gm. Stare Koszary, oraz w kwietniu 1944 r. w sąsiednich miejscowościach powiatu Kowel, złożona w 1985 r. w Puławach	438
Powiat Luboml	444
Nr 83. Relacja Marii (Marianny) Tadaniewicz dotycząca zbrodni dokonanych w lipcu i sierpniu 1943 r. oraz w lutym 1944 r. w kolonii Czmykos, gm. Bereźce, we wsi Nowosiółki, gm. Olesk (pow. Włodzimierz Wołyński), i w miasteczku Maciejów, gm. Maciejów (pow. Kowel), a także innych miejscowościach województwa wołyńskiego, złożona prawdopodobnie w 1985 r. we Fromborku	444
Nr 84. Relacja Jerzego Hurkały dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. we wsiach Terebejki, gm. Bereźce, Ostrówki, gm. Huszcza, i Jankowce, gm. Bereźce, złożona w 1985 r. w Żarach	449
Nr 85. Relacja Wiktora Matczuka dotycząca zbrodni dokonanych w sierpniu 1943 r. we wsiach Ostrówki i Wola Ostrowiecka, gm. Huszcza, oraz Jankowce i Kąty, gm. Bereźce, a także we wrześniu tego roku w okolicach wsi Zamłynie, gm. Bereźce, złożona w 1985 r. w Żarach	452
Summary	455
Резюме	457
Wykaz skrótów	459
Bibliografia	464
Indeks osób	487
Indeks geograficzny	511